

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1894. Andra Kammaren. N:o 1.

Sedan Riksdagen i enlighet med riksdagsordningens § 2 samlats i Stockholm måndagen den 15 januari 1894, sammanträdde Andra Kammaren

Onsdagen den 17 januari,

kl. 11 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades af representanten för Södra Roslags domsaga, herr friherre G. S. Åkerhielm, såsom den ledamot, hvilken de flesta riksdagarne bevisat, med följande helsningstal:

Trettiotredje paragrafen sista stycket i gällande riksdagsordning bjuder: »Innan talmän äro förordnade eller valde, efter thy ofvansägs, föres i hvardera kammaren ordet af den derstädes närvarande ledamot, som de flesta riksdagar bevisat, och, der två eller flera ledamöter i lika många riksdagar deltagit, den af dem, som är till lefnadsåren äldst.»

I kraft af detta grundlagsbud tillkommer det mig, som nu för trettionde gången mig till allmänt riksmöte infunnit, att öppna denna kammares förhandlingar, hvilket jag fullgör med den innerliga tillönskan, att våra öfverläggningar må lända kammaren till heder och fosterlandet till gagn. Under de korta stunder detta mitt öfvergående uppdrag kan komma att vara litar jag till kammarens välvilja.

§ 2.

Herr ordföranden anmälde, att han anmodat undertecknade att föra protokollet till dess sekreterare hunnit utses.

§ 3.

Företogs upprop, enligt den i nästföljande § intagna förteckning, af kammarens deri upptagne ledamöter, dock att upprop icke skedde för valkretsen Karlshamn—Sölvesborg—Ronneby, i afseende hvarå herr ordföranden yttrade följande:

Andra Kammarens Prot. 1894. N:o 1.

Från denna valkrets äro tvenne fullmakter inlemnade, den äldre för häradschefingen Victor Nils Ekenman, den senare för vice konsult Ernst Fredrik Wilhelm Meyer. Vid sådant förhållande lärer kammaren finna, att innan kammaren varit i tillfälle pröfva, hvilkendera eller om någondera af dessa fullmakter bör godkännas, upprop för denna valkrets icke nu kan ega rum.

Vid sålunda anställt upprop befunnos alla vederbörande ledamöter tillstades, med undantag af herr J. A. Johansson i Strömsberg, hvilken emellertid senare under sammanträdet iakttog inställelse.

Följande herrar ledamöter af kammaren, hvilka icke för granskning aflemnade sina fullmakter, hade genom ingifna läkarebetyg styrkt sig vara förhindrade att tillstädeskomma, nemligen herrar O. A. Martin, C. Wellander, G. Heijl, P. Andreasson, J. Persson i Arboga, D. Persson i Tällberg, A. Göransson och R. Björck; hvilket här skulle antecknas.

§ 4.

Herr ordföranden uppläste berättelsen om den i § 32 riksdagsordningen föreskrifna fullmaktsgranskning, så lydande:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet vid lagtima riksdagen i Stockholm den 16 januari 1894.

Sedan till följd af stadgandet i 32 § riksdagsordningen herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet anmodat tre bland fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning af riksdagsmannafullmakter, som jemlikt riksdagsordningens nämnda paragraf borde ega rum, så infunno sig nu å anvisad lokal inom kongl. kanslihuset af fullmäktige i riksbanken herrar ordföranden bland nämnde fullmäktige m. m. f. d. statsrådet P. J. von Ehrenheim, vice ordföranden bland samma fullmäktige, lektoren m. m. H. R. Törnebladh och lektoren S. G. von Friesen, samt af fullmäktige i riksgäldskontoret herrar ordföranden bland nämnde fullmäktige generaldirektören m. m. F. A. Anderson, vice ordföranden bland samme fullmäktige, statskommissarien m. m. P. Samzelius och f. d. bergsbruksidkaren Johan Johansson, och förekom vid den granskning af ingifna fullmakter för ledamöter af Andra Kammaren, som härvid företogs, följande:

1:o) Den af direktören Erik August Zotterman aflemnade fullmakt att vara ledamot af kammaren för Motala, Vadstena, Söderköping, Skeninge och Grenna städer hade icke, såsom i 20 § riksdagsordningen föreskrifves, blifvit underskrifven af fulltalig magistrat, utan endast af en ledamot af magistraten å magistratens vägnar, hvilket anmärktes, på det kammaren måtte komma i tillfälle att utöfva sin pröfningsrätt, huru vida berörda fullmakt ändock finge såsom giltig antagas.

2:o) Såsom riksdagsman för Karlshamns, Sölvesborgs och Ronneby

städer hade anmält sig dels häradshöfdingen i Bräkne härad Victor Nils Ekenman, hvilken enligt ingifven fullmakt blifvit vid riksdagsmannaval, som den 12 september 1893 hållits i nämnda städer, utsedd till ledamot af Andra Kammaren för en tid af tre år, räknade från och med den 1 innevarande januari, dels grosshandlaren, vice konsuln Ernst Fredrik Wilhelm Meyer, som företedde fullmakt att på grund af riksdagsmannaval, som den 22 december sistlidet år hållits i samme städer, för nyssnämnda tid vara ledamot af Andra Kammaren. Med anledning häraf upplyste herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet enligt tillgängliga handlingar: att rådstufvurätten i Karlshamn uti en den 23 november 1893 till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län aflåten skrifvelse på grund af bestämmelsen i 26 § riksdagsordningen anmält, att häradshöfdingen Ekenman den 20 i samma månad blifvit vid rådstufvurätten stäld under tilltal enligt 22 kap. 1 § strafflagen för svikligt och bedrägligt förfarande; att Kongl. Maj:ts befallningshafvande med anledning häraf och under åberopande af förutnämnda § i riksdagsordningen, genom beslut den 25 november 1893 förordnat, att nytt val af riksdagsman i Andra Kammaren för valkretsen Karlshamn—Sölvesborg—Ronneby för ofvan omförmälda tid skulle ega rum, för hvilket ändamål skrivelser till vederbörande magistrater inom valkretsen komme att aflåtas; att sedan underdåniga besvär öfver detta Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut blifvit hos Kongl. Maj:t anförda, Kongl. Maj:t utslag den 12 december 1893, enär riksdagsordningen icke föranledde der- till, att beslut af förevarande beskaffenhet finge komma under Kongl. Maj:ts pröfning annorledes än i sammanhang med klagan i anledning af det val, som på grund af sådant beslut kunde hafva blifvit förrättadt, funnit besvären icke kunna till pröfning upptagas; att sedan derefter nytt val i valkretsen hållits den 22 december 1893, besvär deröfver blifvit hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande anförda, samt att dessa besvär blifvit utställda till vederbörandes förklaring, hvilken borde senast den 20 i denna månad före klockan tolf på dagen till Kongl. Maj:ts befallningshafvande inlemnas.

Då nu förevarande granskning endast hade till föremål att undersöka, huru vida de företedda fullmakterna blifvit i föreskrifven form utfärdade, samt i detta hänseende anledning till anmärkning icke förekom mot någondera af ifrågavarande begge fullmakter, ansågs böra till kammaren öfverlemnas att i förevarande fall pröfva behörigheten till riksdagsmannakallets utöfvande.

3) I öfrigt anmärktes, att i åtskilliga af de aflemnade fullmakterna förekomme smärre afvikelser från det i 20 § riksdagsordningen föreskrifna formulär, såsom att några fullmagter försetts med öfver- skriften »fullmakt» eller »fullmakt för riksdagsman», att i vissa fullmakter tiden för valet angifvits genom sådana uttryck som »denne dag», »nästlidne dag» »innevarande dag» och i fullmakterna för riksdagsmännen för Göteborgs stad »den 12—15 september 1893»; att i två fullmakter jemväl inryckts uppgift om tiden då valförrättningen afslutats; att i några fullmakter tiden för riksdagsmannaupdragets fortvaro angifvits till tre år räknade »från» den 1 januari innevarande år; samt att jemväl föröfrigt ord blifvit tillagda eller mot andra ord

af motsvarande betydelse utbytta; men då samtliga dessa afvikelser syntes icke vara af beskaffenhet, att derigenom meningen förändrades eller otydlighet föranleddes, ansågos dessa fullmakter, i likhet med öfriga, emot hvilka anmärkning ej förekommit, böra godkännas.

4:o) För Nyköpings, Torshälla, Mariefreds, Trosa och Enköpings städer, Arboga och Sala städer, Sundsvalls stad, Kinda och Ydre härads domsaga, Inlands domsaga, Skånings, Vilske och Valle härads domsaga, Kåkinds och Gudhems härads domsaga, Vadsbo norra domsaga, Leksands tingslags valdistrikt af Nedansiljans domsaga, Gestriklands vestra tingslags valdistrikt af Gestriklands domsaga samt Bergsjö och Delsbo tingslags valdistrikt af norra Helsinglands domsaga hade icke någon riksdagsman sig anmält.

Hvad sålunda förekommit skulle genom protokoll meddelas Andra Kammaren, hvarjemte förteckning å de kammarens ledamöter, hvilka uppvisat sina fullmakter, skulle, tillika med fullmakterna, till kammaren öfverlemnas.

In fidem

Albert Petersson.

Den i protokollet omförmälda förteckning var af följande lydelse:

Förteckning å ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, hvilka den 15 och 16 januari 1894 inför chefen för kongl. justitiedepartementet uppvisat sina fullmakter.

Stockholms stad.

Första valkretsen	{	1	f. d. Kaptenen Julius Mankell.
		2	Grosshandlaren Johan Johansson.
		3	Professoren Curt Wallis.
		4	Folkskoleläraren Fridtjuv Berg.
		5	Snickaremästaren Johan Alfred Fjällbäck.
		6	Landshöfdingen Herr Oscar Robert Themptander.
Andra valkretsen	{	7	Lektorn Sixten Gabriel von Friesen.
		8	Civilingenjören Johan Henrik Gotthard Fredholm.
		9	Direktören Sven Theodor Palme.
		10	Redaktören, Boktryckaren Oscar Eklund.
Tredje valkretsen	{	11	Redaktören Emil Hammarlund.
		12	Direktören Edvard Otto Wilhelm Wav- rinsky.
		13	Metallarbetaren Johannes Svensson.
		14	Missionsföreståndaren Erik Jakob Ekman.
		15	Litteratören, Filosofie kandidaten Sven Adolf Hedin.

Fjerde valkretsen	{	16	Generalpostdirektören Julius Edvard von Krusenstjerna.
		17	Direktören Friherre Gustaf Otto Robert Lagerbring.
		18	Grosshandlaren, Filosofie doktorn Otto Magnus Höglund.
		19	Riksarkivarien Clas Teodor Odhner.
		20	Klädeshandlaren Viktor Ramstedt.
Femte valkretsen	{	21	Lektorn Magnus Mauritz Höjer.
		22	Husegaren Gustaf Ericsson.
		23	Bokförläggaren Peter Jakob Maximilian Erikson.
		24	Filosofie doktorn David Bergström.
		25	Advokaten John Olsson.

Stockholms län.

Norra Roslags domsaga	{	26	Hemmansegaren Pehr Pehrsson i Norrsund.
Mellersta Roslags domsaga	{	27	Godsegaren Erik Gabriel Henrik Åkerlund å Lovisedal.
Södra Roslags domsaga	{	28	förutvarande Statsministern Herr Friherre Johan Gustaf Nils Samuel Åkerhielm.
Stockholms läns vestra domsaga	{	29	Godsegaren Gustaf Fredrik Östberg på Brantshammar.
Södertörns domsaga	{	30	Hemmansegaren Lars Petter Larsson d. ä. i Berga.
Södertegle, Norrtelge, Vaxholm, Öregrund, Östhammar och Sigtuna	{	31	Förste Stadsläkaren, Medicine licentiaten och Kirurgie magistern Otto August Martin.

Upsala län.

Norunda och Örbyhus härad	{	32	Arrendatorn Knut Alfred Kihlberg vid Ullfors.
Olands härad	{	33	Arrendatorn Karl Edvard Holmgren i Hillebola.
Upsala läns mellersta domsaga	{	34	Hemmansegaren Jan Eliasson i Skuttunge by.
Upsala läns södra domsaga	{	35	Landtbrukaren Lars Petter Mallmin.
Upsala	{	36	Ingenjören Per Zacharias Larsson.
D:o	{	37	e. o. Professoren, Filosofie doktorn Simon Johannes Boëthius.

Södermanlands län.

Jönåkers härad	38	Godsegaren Nils Jacob Nilsson å Grafva.
----------------------	----	---

Rönö, Hölebo och Daga härad	39	Hemmansegaren Carl Gustaf Andersson i Skeenda.
Oppunda härad	40	Kammarherren Friherre Carl Carlson Bonde.
Villåttinge härad	41	Arrendatorn Friherre Ivan von Knorring.
Vester- och Öster-Rekarne härad	42	Hemmansegaren Anders Gustaf Ericsson i Väsby.
Åkers och Selebo härad	43	Landtbrukaren Carl August Kumlin i Malmby.
Nyköping, Torshälla, Mariefred, Trosa och Enköping	44	
Eskilstuna och Strengnäs	45	Bokföraren Johan Adolf Aulin.
<i>Östergötlands län.</i>		
Kinda och Ydre domsaga	46	
Björkekind och Östkind samt Lösings, Bråbo och Memmings härads domsaga	47	Landtbrukaren Carl Gustaf Rydberg i Eksund.
Lysings och Göstrings härads domsaga	48	Landtbrukaren Johan Ericsson i Norrby.
Åkerbo, Bankekind och Hanekinds härads domsaga	49	Hemmansegaren Oscar Larsson i Mörtlösa.
Vifolka, Valkebo och Gullbergs härads domsaga	50	Hemmansegaren Anders Gustaf Andersson i Himmelsby.
Finspånga läns domsaga	51	Hemmansegaren Per Gustaf Petersson i Brystorp.
Aska, Dals och Bobbergs härads domsaga	52	Landtbrukaren Karl Jakob Jakobson i Karlshult.
Hammarkinds härads med Stegeborgs skärgård och Skärkindes härads domsaga	53	Landtbrukaren August Henricson i Karlslund.
Linköping	54	Landshöfdingen Filosofie doktorn Grefve Robert De la Gardie.
Norrköping	55	Fabriksdisponenten vice Konsuln Frans Johan Axel Swartling.
D:o	56	Lektorn Ludvig August Eklund.
D:o	57	Justitierådmannen Teodor Zetterstrand.
Motala, Vadstena, Söderköping, Skeppinge och Grenna..	58	Direktören Erik August Zotterman.

Jönköpings län.

Vestra härads dom- saga	59	Hemmansegaren Johan Sjöberg i Bodaryd.
Östra härads domsaga	60	J. A. Johansson i Strömsberg.
Östbo härad	61	Orgelnisten Gustaf Vilhelm Svensson.
Vestbo härad	62	Kontraktsprosten Johannes Gustaf Hazen.
Tveta, Vista och Mo härads domsaga	63	Johan Anderson i Tenhult.
Norra och Södra Ved- bo härads domsaga	64	Landtbrukaren Oskar Erickson i Bjersby.
Jönköping	65	Apotekaren Carl Falk.

Kronobergs län.

Uppvidinge härad	66	Nämndemannen Johan Petersson i Boe- stad.
Konga härad	67	Nämndemannen Johan August Sjö i Linneryd Vestergård.
Mellersta Värends domsaga	68	Hemmansegaren C. F. Petersson i Dän- ningelanda.
Vestra Värends dom- saga	69	Hemmansegaren Magnus Andersson i Löf- hult.
Sunnerbo härad	70	Hemmansegaren Anders Gustaf Jönsson i Mårarp Lunden.
Vexjö och Oskars- hamn	71	Landskamreraren Axel Frithiof Ohlsson.

Kalmar län.

Norra Tjustrs härad ...	72	Hemmansegaren Jonas Peter Nilsson i Kägglå.
Södra Tjustrs härad ...	73	Kontraktsprosten Otto Vilhelm Redelius.
Aspelands och Hand- börds härads dom- saga	74	f. d. Kaptenen Johan Melcher Ekströmer.
Sevede och Tunälåns domsaga	75	Arkitekten Hugo Hammarskjöld.
Norra Möre och Strå- da härads domsaga	76	Per Olof Lundell i Ebbetorp.
Södra Möre domsagas vestra valkrets	77	Handlanden C. J. Bladh i Örsjö.
Södra Möre domsagas östra valkrets	78	Nils Petersson i Runtorp.
Ölands domsaga	79	Landtbrukaren Anders Peter Danielson i Dyestad.
Kalmar	80	Sekreteraren Carl Magnus Fredrik Er- land Gethe.
Vestervik, Vimmerby och Eksjö	81	Rådmannen Axel Petri.

Gotlands län.

Gotlands södra härads domsaga.....	82	Hemmansegaren Ludvig Norrby i Stenstu.
Gotlands norra härads domsaga.....	83	Hemmansegaren Per Larsson i Lilla Fole.
Visby och Borgholm	84	Kronofogden Carl August Bokström.

Blekinge län.

Listers härads domsaga.....	85	Landtbrukaren Nils Jönsson i Gammals- torp.
Bräkne härads domsaga.....	86	Landtbrukaren Pehr Pehrson i Törneryd.
Östra härads domsaga	87	Landtbrukaren Sven Arnoldsson i Rödeby.
Medelstads härads domsaga.....	88	August Peterson i Hasselstad.
Karlskrona	89	Flaggunderofficeren Edvard Svensson.
D:o	90	Marindirektören Hugo Hjalmar Lilliehök.
Karlshamn, Sölvesborg och Ronneby	91	Häradshöfdingen Victor Nils Ekenman. Grosshandlaren, vice Konsuln Ernst Fredrik Vilhelm Meyer.

Kristianstads län.

Ingelstads och Järrestads härads domsaga.....	92	Landtbrukaren Lasse Jönsson i Sandby.
Villands härad	93	Landstingsmannen Ola Persson i Rinkaby.
Östra Göinge härad...	94	Landtbrukaren Per Truedsson i Haganäs.
Gärds och Albo härads domsaga.....	95	Landtbrukaren Nils Svensson i Olseröd.
Vestra Göinge härads domsaga.....	96	Hemmansegaren Ola Bosson Olsson i Maglehult.
Norra Åsbo härads domsaga.....	97	Landtbrukaren Carl Hjalmar Wittsell i Örkelljunga.
Södra Åsbo och Bjäre härads domsaga.....	98	Arrendatorn Olof Persson i Killebäckstorp.
Kristianstad och Simrishamn	99	Hofrättsrådet Magnus Gundelach Bruzelius.

Malmöhus län.

Oxie och Skytts domsaga.....	100	Landtbrukaren Mårten Dahn i Östra Grefvie.
Färs härads domsaga	101	Nils Nilsson i Skärhus.
Frosta härads domsaga.....	102	Godsegaren Friherre Werner Gottlob von Schwerin.
Rönnebergs och Harsjagers härad	103	Landtbrukaren Jöns Andersson i Örstorp.

Onsjö härad	104	Landtbrukaren Ivar Månsson i Trää.
Luggude domsagas norra valkrets	105	Landtbrukaren Anders Olsson i Ornakärr.
Luggude domsagas södra valkrets	106	Landtbrukaren Anders Persson i Mörap.
Bara härad	107	Landtbrukaren Jöns Bengtsson i Gullåkra.
Torna härad	108	Landtbrukaren Nils Åkesson i Södra Sandby.
Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads hä- rads domsaga	109	Landtbrukaren Hans Andersson i Vestra Nöbbelöf.
Malmö	110	Lektorn, filosofie doktorn Robert Erik Leonard Darin.
D:o	111	Boktryckaren Carl August Andersson.
D:o	112	vice Konsuln Johan Henrik Emanuel Dieden.
D:o	113	Rådmannen Göran Wilhelm Skytte.
Lund	114	Akademiräntmästaren, vice Häradshöfdin- gen Robert Wilhelm Alexander Mag- nus Eklundh.
Helsingborg	115	Regementspastorn Jonas Gustaf Oscar Högstedt.
D:o	116	Sakföraren Kristian Schönbeck.
Landskrona	117	Rådmannen Gustaf Thestrup.
Ystad, Trelleborg samt Skanör med Fal- sterbo	118	Majoren Elis Bernhard Adolf Nilsson.

Hallands län.

Halmstads och Tön- nersjö härad	119	Landtbrukaren Per Nilsson i Tönnersjö.
Höks härad	120	Landtbrukaren Anders Gustaf Gyllen- svärd.
Årstads och Faurås härad	121	Landtbrukaren Anders Magnus Gud- mundsson i Vastad.
Himble härad	122	Godsegaren Alfred Bexell.
Viske och Fjäre dom- saga	123	Godsegaren Sven Birger Bruhn.
Halmstad och Engel- holm	124	Häradshöfdingen Wilhelm Reinhold We- ster.
Kungsbacka, Varberg Falkenberg och La- holm	125	Häradshöfdingen Frans Johan Erland Berglöf.

*Göteborgs och Bohus
län.*

Askims och Säfvedals härad	126	Landtbrukaren August Emil Baaz.
-------------------------------------	-----	---------------------------------

Vestra och Östra Hi-	127	Kontraktsprosten, Filosofie doktorn Carl
sings härad		Gustaf Grundell.
Inlands domsaga	128	
Orousts och Tjörns	129	Filosofie doktorn A. V. Ljungman.
domsaga		
Norrvikens domsaga	130	Hemmansegaren Carl Tobias Lind i Ge-
		rum.
Lane och Stångenäs	131	Ingeniören Johan Alrik Johansson.
härad		
Tunge, Sotenäs och	132	Hemmansegaren Olof August Johansson
Sörbygdens härad...		i Dingle.
Göteborg	133	Grosshandlaren Olof Melin.
D:o	134	Öfverläraren Anders Fredrik Liljeholm.
D:o	135	Handlanden Axel Lilljeqvist.
D:o	136	Grosshandlaren Erik Wijk.
D:o	137	Grosshandlaren Henrik Elis Ahrenberg.
D:o	138	Professoren, Doktor Erik August Wij-
		kander.
D:o	139	Borgmästaren, Doktor Gustaf Svanberg.
D:o	140	Handlanden Berndt Wilhelm Hedgren.
D:o	141	Majoren Georg Liljenroth.
D:o	142	Redaktören, Filosofie doktorn Fredrik
		Åkerblom.
Uddevalla, Marstrand	143	Fabriksidkaren Carl Wilhelm Collander.
och Strömstad		

Elfsborgs län.

Marks härad	144	Fabrikören Carl Gustaf Engström.
Vedens och Bolle-	145	Godsegaren Gustaf Odqvist.
bygds härad		
Väne, Flundre och	146	Kamreraren Axel Carlsson.
Bjerke härads dom-		
saga		
Kinds och Redvägs	147	Ingeniören Sixten Oskar Nylander.
härads domsaga		
Kullings, Ale och Vätle	148	Landtbrukaren Jonas Andersson i Vår-
härads domsaga		gårdar.
Ås och Gäsenes hä-	149	Petter Svensson i Brämhult.
rads domsaga		
Nordals, Valbo och	150	Landtbrukaren Bengt Dahlgren i Assare-
Sundals härads dom-		byn.
saga		
Tössbo och Vedbo	151	Hemmansegaren Peter Andersson i Hög-
härads domsaga		kil.
Venersborg, Åmål och	152	Kronofogden Tullius Valfrid Forsell.
Kungelf		
Borås, Alingsås och	153	Häradshöfdingen Daniel Gottlieb Resta-
Ulricehamn		dus.

Skaraborgs län.

Åse och Viste, Barne samt Laske härads domsaga	154	Hemmansegaren Anders Magnusson i Salstad.
Källands, Kinnefjer- dings och Kinne hä- rads domsaga	155	Hemmansegaren Anders Andersson i Backgården Resville.
Skånings, Vilske och Valle domsaga	156	
Gudhems och Kåkind domsaga	157	
Vartofta och Frökinds härads domsaga	158	Hemmansegaren Carl Persson i Staller- hult.
Vadsbo norra domsaga	159	
Vadsbo södra domsaga	160	Ryttmästaren Carl Gustaf Bergendahl.
Mariestad, Skara och Sköfde	161	Landskamreraren Herman Nestor Ema- nuel Amnéus.
Lidköping, Falköping och Hjo	162	Rektorn, Filosofie doktorn Axel Wilhelm Nilson.

Vermlands län.

Väse, Visnums och Ölme härad	163	Hemmansegaren Olof Anderson i Has- selbol.
Fernebo härad	164	Disponenten Johan Edvard Jansson.
Mellansysslets dom- saga	165	Valsmästaren Anders Henrik Göthberg.
Södersysslets domsaga	166	Kronolänsmannen O. W. Lindh.
Nordmarks härads domsaga	167	Landthandlanden Erik Andersson i Upsala.
Fryksdals domsaga ..	168	Klockaren Johannes Andersson från Lys- vik.
Jösse härads domsaga	169	Emil Olsson i Kyrkebol.
Elfdals och Nyeds domsaga	170	Hemmansegaren Gustaf Jansson i Kräke- rud.
Karlstad och Filipstad	171	Lektorn, Filosofie doktorn Gullbrand Elowson.
Kristinehamn, Nora, Lindesbergo. Asker- sund	172	Boktryckaren Anders Fredrik Broström.

Örebro län.

Edsbergs, Grimstens och Hardemo härad	173	Nämndemannen Olof Gustaf Erikson i Öfra Odensvi.
Kumla och Sundbo härad	174	Landtbrukaren Carl Gustaf Bäckgren i Markebäck.
Örebro och Glansham- mars härad	175	Hemmansegaren A. P. Gustafsson i Sjö- gestad.

Askers och Sköllersta härad	176	Hemmansegaren Folke Andersson i Helgesta.
Lindes domsaga	177	Hemmansegaren Lars Eriksson i Bäck.
Nora domsaga	178	Fullmäktigen i Riksgäldskontoret Johan Johansson.
Örebro	179	Fabrikören Anton Napoleon Hahn.

Vestmanlands län.

Vestmanlands södra domsaga	180	Landtbrukaren Gustaf Sälling i Brånsta.
Vestmanlands västra domsaga	181	Skräddaren Carl Fredrik Wallbom.
Vestmanlands norra domsaga	182	Bergsmannen Per Holm i Norbergs by.
Vestmanlands östra domsaga	183	Godsegaren Adolf Ericson.
Vesterås och Köping Arboga och Sala	184	Hofslagaren Carl Johan Hammarström.
	185	

Kopparbergs län.

Leksands, Åls och Bjursås tingslag ...	186	
Rättviks och Öre samt Gagnefs tingslag ...	187	Hemmansegaren Ollas Anders Ericsson i Ofvanmyra.
Ofvan Siljans domsaga	188	Hemmansegaren Erik Norman i Östnor.
Hedemora domsaga ...	189	Hemmansegaren Back Per Ersson i Hede.
Falu domsaga	190	Hemmansegaren Anders Hansson i Solberga.
Söderbärkes, Norrbärkes och Grangärdes tingslag	191	Bergsmannen Jan Petter Jansson i Saxhyttan.
Malungs och Näs tingslag	192	Handelsföreståndaren Stormats Matias Olsson i Sörnäs.
Falun, Hedemora och Säter	193	Läroverksadjunkten Olof Valdemar Vahlin.

Gefleborgs län.

Gestriklands östra tingslag	194	Hemmansegaren Anders Olsson i Mårdäng.
Gestriklands västra tingslag	195	
Södra Helsinglands västra tingslag ...	196	Trävaruhandlaren Jonas Johnsson i Torsberg.
Södra Helsinglands östra tingslag	197	Hemmansegaren Nils Hansson i Berga.
Enångers och Forsa tingslag	198	Hemmansegaren Jonas Andersson i Ölsund.

Bergsjö och Delsbo tingslag	199	
Vestra Helsinglands domsaga	200	Hemmansegaren Olof Jonsson i Hof.
Gefle	201	Lektorn Paul Peter Waldenström.
D:o	202	Kaptenen Johan Gustaf Nyström.
Söderhamn	203	Borgmästaren Oswald Wikström.

Vesternorrlands län.

Medelpads vesträ dom- saga	204	Skolläraren Johan Eric Nordin i Sättna.
Sköns tingslag	205	Faktorn C. G. Thor i Skönvik.
Njurunda, Indals och Ljustorps tingslag	206	Hemmansegaren Erik Eriksson i Qväck- lingen.
Ångermanlands södra domsaga	207	Skolföreståndaren Johan Nydahl i Gud- mundrå.
Ångermanlands mel- lersta domsaga	208	Bruksegaren Johan Peter Dahlberg.
Ångermanlands vest- ra domsaga	209	Landtbrukaren Jonas Erik Schödén i Backe.
Nätra och Nordingrå tingslag	210	Hemmansegaren P. G. Näslund i Hagaris.
Arnäs och Själevads tingslag	211	Hemmansegaren Carl Jonas Öberg i Dom- sjö.
Hernösand, Umeå och Skellefteå	212	Landshöfdingen Bror Tolf Gustaf Ry- ding.
Sundsvall	213	

Jemtlands län.

Jemtlands norra dom- saga	214	Folkskoleläraren Johan Nordin i Ham- merdal.
Jemtlands vstra dom- saga	215	Olof Walter i Åggen.
Jemtlands östra dom- saga	216	Häradsdomaren Jöns Bromée i Billsta.
Herjeådalens domsaga	217	Häradsdomaren Per Norberg i Funäsdalen.
Östersund och Hudiks- vall	218	Lektorn Sven Johan Kardell.

Vesterbottens län.

Umeå tingslag	219	Nämndemannen Johan Nilsson i Skraf- velsjö.
Nordmalings och Bjur- holms samt Deger- fors tingslag	220	Nämndemannen Adolf Wiklund i Bratt- fors.
Vesterbottens vstra domsaga	221	vice Pastorn Lars Dahlstedt.

Vesterbottens norra domsaga	222	Hemmansegaren Johan Anton Lundström i Norsjö by.
Vesterbottens mellersta domsaga	223	Kyrkvärden Nils Boström i Bodbyn.

Norrbottens län.

Piteå domsaga	224	Hemmansegaren Johan Erik Wikstén i Öjeby.
Luleå domsaga	225	Nils Wallmark i Smedsbyn.
Kalix domsaga	226	vice Konsuln Olof Harald Ström.
Torneå domsaga	227	Hemmansegaren Carl Johan Mustaparta i Nikkola.
Luleå, Piteå och Harandaparanda	228	Öfversten Magnus Alsterlund.

§ 5.

Herr ordföranden föredrog en från hans excellens herr statsministern ankommen skrifvelse, hvari meddelades, att Hans Maj:t Konungen ville i dag kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m. å kongl. slottet mottaga den deputation, som enligt § 33 riksdagsordningen hade att hos Konungen begära talman och vice talman för kammaren.

Härefter tillkännagaf herr ordföranden, att han anmodat nedan uppräknade kammarens ledamöter att utgöra nämnda deputation, nemligen såsom ordförande herr J. E. von Krusenstjerna och såsom ledamöter herrar friherre I. von Knorring, J. G. Hazén, A. F. Ohlsson, H. H. Lilliehöök, L. Jönsson i Sandby, I. Månsson, E. Wijk, C. Persson i Stallerhult, O. Anderson i Hasselbol, A. Hansson i Solberga och J. E. Wikstén.

§ 6.

Kammarens sammanträde upplöstes härefter till kl. 12,45 e. m.

§ 7.

Då deputationen vid nämnda tid återkom, tillkännagaf dess ordförande, att Hans Maj:t Konungen behagat utnämna herr grefve Robert De la Gardie till talman och herr Anders Peter Danielson till vice talman för kammaren.

§ 8.

Sedan ålderspresidenten till talmannen öfverlemnad ordförandeklubban, helsade talmannen kammaren med följande ord:

Mina herrar!

Kallad af Hans Maj:t Konungen att vid innevarande års lagtima riksmöte leda förhandlingarna inom denna kammare, behöfver jag

knappast säga eder, mina herrar, att det varit med stor tvekan, som jag emottagit detta ansvarsfulla uppdrag; en tvekan lika lätt förklarlig som väl berättigad, ehvad jag ser till egen ringa förmåga eller på den lysande rad af framstående personligheter, som allt sedan nya statsskickets införande och intill nu beklädt denna plats.

Men bredvid denna tvekan har äfven framskymtat en strimma af tillitsfull förtröstan vid tanken på, hurusom jag alltid funnit, att oveld och redligt uppsåt — vare sig på bänken eller i talmansstolen — ständigt tillvunnit sig erkännande och förtroende. Jag vet detta väl, ty ehuru nu nyvald, är jag dock icke helt och hållet nykomling på detta rum, der jag första riksdagen efter representationsreformens genomförande hade plats på skånebänken, och där jag sedermera under delar af tvenne särskilda valperioder suttit såsom representant för Linköpings stad. Från alla dessa särskilda tillfällen har jag idel angenäma personliga hägkomster att bevara. Derför — likasom det skall blifva mitt käraste bemödande att göra mig förtjent af er välvilliga tillit — så vågar jag äfven hoppas, att I icke undandragen mig stödet af denna känsla från eder sida.

Men högt öfver de enskilda personliga önskningarna står för mig den förhoppning, att edra öfverläggningar och beslut måtte preglas af sann fosterländsk anda, och att sålunda vårt gemensamma arbete må lända till ett älskadt fosterlands bättnad.

I säker förvissning härom helsar jag eder, mina herrar, med den gamla kära svenska lösen: Gud bevare Konungen och beskydde fäderneslandet!

§ 9.

Herr talmannen föredrog det under § 4 här ofvan intagna protokoll; och blefvo samtliga de fullmakter, i fråga om hvilka enligt nämnda protokoll någon särskild anmärkning icke förekommit, af kammaren godkända.

Med afseende å valkretsen Karlshamn—Sölvesborg—Ronneby, för hvilken, enligt återopade protokoll, två personer aflemnat fullmakt såsom riksdagsmän, hemstälde herr talmannen, att kammaren ville besluta, hvilkendera af desse skulle anses behörig att intaga plats i kammaren för nämnda valkrets.

I fråga härom anförde:

Herr Bruzelius: Den ovanliga händelsen har inträffat, att från en valkrets, som icke är berättigad att till Riksdagens Andra Kammar välja mera än en representant, hafva inställt sig tvenne, mot hvilkas fullmakter i formelt hänseende någon anmärkning icke förekommit.

Alla måste därför med herr talmannen vara ense derom, att icke mer än en af de valde kan i kammaren få intaga plats.

För att afgöra den grannliga frågan om den enes företråde framför den andre måste man erinra sig de båda valförrättningarne i val-

kretsen. Jag behöfver icke erinra om, hvad alla för öfrigt känna, att vid valförrättningen i september herr Ekenman blef utsedd till representant, och att vid valförrättningen i december, sedan Konungens befallningshafvande af anförda skäl förordnat om nytt val, herr Meyer blef utsedd till riksdagsman för samma valkrets.

Denna senare valförrättning, tillkommen efter förordnande af laga myndighet, är, som känt är, öfverklagad. Lagligheten af sjelfva påbudet om förrättningen är tillika hänskjuten till pröfning af vederbörande öfverrätt. Emellertid är, så vidt jag förstår, för närvarande så väl förordnandet om det nya valet som ock den på grund deraf företagna valförrättningen gällande.

Vid detta förhållande och då kammaren enligt min mening icke kan ingå i någon pröfning af lagligheten af Konungens befallningshafvandes beslut, anser jag för min del, att herr Meyer tills vidare bör af kammaren godkännas såsom representant för ifrågavarande valkrets.

Herr Hedin: Jag skall tillåta mig att gifva uttryck åt en önskan, som uttalats från flere håll inom kammaren, att detta af herr talmannen nu föredragna ärende måtte få hvila på bordet, detta bland annat af det skäl, att fråga uppstått om att hänskjuta ärendets noggranna pröfning till ett kammarens enskilda utskott, på hvars tillsättande det blir nödigt, att kammarens ledamöter få tid att förbereda sig.

Jag anhåller därför, att den nu af herr talmannen föredragna frågan måtte få hvila på bordet.

Herr vice talmannen Danielson: Jag kan för min del icke gilla den uppfattningen, att denna fråga kan hvila på bordet, ty innan den är afgjord, är det mycket svårt för kammaren att företaga en votering eller ett val. Då herr talmannen skall uppropa denna valkrets, bör han nemligen veta, hvilken af dessa två han skall uppropa.

Jag tror således, att det är mycket svårt att uppskjuta frågan, och då denna är af beskaffenhet att röra kammaren enskildt och alltså kan afgöras genast, så tycker jag, att man bör göra detta för att få saken fullt klar. Det är af detta skäl, som jag önskar, att kammaren redan nu måtte afgöra, hvilken af dessa två är behörig att intaga plats i kammaren.

Mig synes, i motsats till den förste talaren, att det första valet i detta fall har mera berättigande, om man närmare granskar de förhållanden, om hvilka här tvistas. Juristerna äro nemligen icke eniga om, hvad grundlagens bestämmelser innebära, då der står, att den, som är »för vanfrejdande brott» tilltalad, icke får utföra riksdagsmannakallet. Ty jag har hört jurister påstå, att det icke finnes ett sådant uttryck i hela vår strafflag, och om man ser på den lagparagraf, hvarom här är fråga, nemligen 22 kap. 1 § i strafflagen, så förekommer der icke det nämnda uttrycket, utan, som herrarne veta, endast uttrycket »svikligt förfarande», och huru vida detta kan jemföras med »vanfrejdande brott» i den mening, som grundlagen

tager detta uttryck, är en sak, som icke är så lätt att utreda för kanske någon af oss här i kammaren.

Det är äfven en annan omständighet af ännu större vikt, och det är, att om kammaren skulle godkänna herr Meyers val, så är det klart, att vi hvar och en skulle blifva utsatta för faran att när som helst kunna tilltalas; det kan ju sökas upp en anledning, och huru ogrundad den än må vara, så skulle vi då vara beröfvade vårt riksdagsmannaskap. Detta tror jag är en fara, som man bör undanrödja, och därför bör man icke låta denna fråga stå oafgjord, utan är det mera skäl att uttala sig för att herr Ekenman bör vara riksdagsman, till dess myndigheterna få afgöra saken. Om man så gör, har man icke gått myndigheterna i förväg. Man har heller icke kommit ut, så att säga, på det hala genom att gifva ett prejudikat på, att kammaren gillat den uppfattningen, att ett sådant åtal skall medföra förlust af riksdagsmannaskapet, en fara, som kan drabba oss litet hvar.

Det är i korthet af dessa skäl, som jag för min del vågar framställa det yrkandet, att kammaren behagade förklara herr Ekenman behörig att intaga sin plats som riksdagsman i kammaren, till dess saken af domstol blifvit afgjord. Jag skall be att få formulera yrkandet så, att kammaren ville besluta att förklara herr Ekenman behörig att vara ledamot af kammaren, till dess annorlunda varder i laga ordning bestämdt.

Då har man ju respekterat § 90 i regeringsformen, som säger, att kamrarne icke få gå myndigheterna i förväg, men på samma gång uttalat sig i sådan rigtning, att kammarens ledamöter kunna vara fullt tryggade mot dylika faror, som på många håll lätt kunna uppstå.

Jag ber att hos herr talmannen få anhålla om proposition på mitt nyssnämnda yrkande.

Herr Hedin: Jag ber att till en början få fästa uppmärksamheten derå, att den fara, hvarom den ärade vice talmannen yttrade sig, den undanrödjes icke i någon mån genom det beslut, som kammaren kommer att fatta beträffande den först valde personens behörighet eller icke behörighet att taga plats i denna kammare. Denna fara undanrödjes allenast genom en grundlagsförändring, som upphäfver den i högsta grad olämpliga grundlagsbestämmelse, hvars verkligt farliga innebörd man först på sista tiden kommit under fund med. Man kan naturligtvis tvista om behöfligheten af en bordläggning, och man kan äfven tvista om lämpligheten deraf, men om behörigheten enligt grundlagen att få detta ärende bordlagdt, derom är det icke enligt mitt förmenande möjligt att tvista. Kammaren förlorar icke sin lagliga rätt och kammaren är icke mindre behörigen konstituerad derigenom, att här icke finnes någon ledamot på karlsbamnsbänken, än kammarens behöriga konstituerande och behörighet att fatta lagliga beslut upphäfves derigenom, att äfven några andra platser i kammaren för närvarande stå lediga.

Jag vidhåller mitt yrkande om bordläggning.

Herr *Mankell* instämde med herr Hedin.

Andra Kammarens Prot. 1894. N:o 1.

Herr talmannen yttrade nu: Då fråga nu blifvit väckt, om huru vida saken bör afgöras genast eller uppskjutas genom bordläggning, så torde kammaren först böra afgöra denna fråga. Det är väl sant, att i allmänhet diskussion icke plär ega rum om huru vida bordläggning bör ifrågakomma, men då följdén af en bordläggning i detta fall enligt min tanke mycket strider mot grundlagens anda och bestämmelser, anser jag nödigt, att kammaren nu uttalar sig härom.

Den siste ärade talaren har väl sagt, att det vore ingen skada, om vid en votering den rösten icke funnes till, men man beröfvar ju dock derigenom i sjelfva verket valkretsens rättigheten att vara representerad.

Herr Themptander: Tills vidare ber jag att blott få yttra mig angående den väckta frågan om bordläggning, och jag kan i det afseende icke annat än gifva uttryck åt den mening, att bordläggning näppeligen lär kunna förvägras i detta fall. Det är väl sant, att derigenom kommer man så till vida i strid med riksdagsordningen, att man icke kan tillämpa den bestämmelsen deri, att en riksdagsman skall sitta såsom ledamot i kammaren, intill dess hans behörighet blifvit pröfvad. Men det är ju alldeles gifvet, att *den* bestämmelsen icke kan tillämpas i förevarande fall, då det fins två personer, som göra anspråk på samma plats, ett fall, som riksdagsordningen uppenbarligen icke färutsett. Deremot synes det mig att då detta fall icke hörer till dem, vid hvilka det är särskildt föreskrifvet, att någon bordläggning icke får ega rum, så kan sådan näppeligen förvägras. Såsom särskildt skäl för behovet af bordläggning kan derjemte anföras, att denna fråga är af ovanligt invecklad och omtvistad beskaffenhet, och att säkerligen litet hvar af kammarens ledamöter har behof af att mera grundligt undersöka densamma, och jag kan heller icke se annat än att det skulle vara af vigt att få den undersökt af ett enskildt utskott, helst de frågor, hvilka delvis kunna behöfva beröras för bedömande af hufvudfrågan, äro af den beskaffenhet, att de mindre väl lämpa sig för diskussion i en så stor församling som den härvarande. Vid sådana förhållanden synas mig goda skäl tala för lämpligheten af en bordläggning, hvaremot jag för min del icke kan finna att grundlagen lägger något hinder i vägen.

Friherre Åkerhielm: Herr talman, mina herrar! Jag kan fatta mig helt kort, ty jag kan i hufvudsak instämma med den siste talaren på stockholmsstadsbänken. Jag anser för min del, att den begärda bordläggningen af detta en gång föredragna ärende bör grundlagsenligt medgifvas. Jag anser vidare, då det redan antydningssvis framkastats, att ärendet borde öfverlemnas till pröfning af ett kammarens enskilda utskott, att denna fråga är af den vigt och beskaffenhet, att den både bör och kan noga pröfvas. Af detta skäl instämmer jag med de herrar, som önskat ärendets bordläggning i dag.

Herr Swartling: Jag ber blott att få förena mig med de herrar, som yrkat ärendets bordläggning.

Herr Bruzelius: Ehuru jag nyss uttalat min uppfattning om de båda ifrågavarande representanternes behörighet, så har jag ingenting emot att frågan bordlägges.

Herr Johansson i Noraskog: Herr talman, mina herrar! Då jag såsom fullmäktig i riksgäldskontoret deltagit i den förberedande fullmaktsgranskningen inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet, ber jag att få erinra, att det dervid förda protokoll, som nu blifvit uppläst i kammaren, innehåller ett referat af hvad som förekommit i frågan, grundande sig å de handlingar, som då varit tillgängliga för chefen för justitiedepartementet. Sedan dess har tillkommit en handling, nemligen justitieombudsmannens berättelse, på hvilken redan i går vid fullmaktsgranskningen uppmärksamheten blef fäst. Den fans emellertid då icke tillgänglig och dess innehåll var icke heller känt, men då den i dag blifvit utdelad på våra platser, så förefaller det mig vara skäl i, att kammaren får tillfälle att jemväl taga kännedom om hvad justitieombudsmannen i denna fråga anført. Jag har velat framhålla detta såsom ett ytterligare skäl för den begärda bordläggningen af ärendet, och jag skall på grund häraf be att få förena mig med de herrar, som begärt frågan på bordet.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad; och sedan herr talmannen enligt de gjorda yrkandena framställt propositioner, beslöt kammaren, att ärendet skulle hvila å kammarens bord.

Efter föredragning vidare af den i förutnämnda protokoll anförda anmärkning mot fullmakten för riksdagsmannen för valkretsen Vadstena—Skeninge—Söderköping—Motala—Grenna, beslöt kammaren, på af herr talmannen i sådant afseende gjord hemställan, att godkänna samma fullmakt.

Protokollet i öfrigt, eller så vidt det innefattade anmälan derom att för vissa uppgifna valkretsar vid fullmaktsgranskningen någon riksdagsman sig ej inställt, lades till handlingarna; hvarefter herr talmannen tillkännagaf, att de vid protokollet fogade fullmakterna skulle i kammarens kansli till vederbörande återställas.

§ 10.

De enligt § 3 här ofvan anmälda förfall blefvo af kammaren godkända.

Från herr S. Nordström hade nu ingått läkarebetyg, utvisande att jemväl han vore af sjukdom hindrad att sig i kammaren infinna; och blef, efter föredragning af nämnda betyg, äfven detta förfall godkänt.

§ 11.

Ordet begärdes af:

Herr Hedin som yttrade: Jag skall taga mig friheten att hemställa, det kammaren behagade besluta att tillsätta ett utskott, bestående af sju

ledamöter, för behandling af frågan om de två fullmakterna för valkretsen Karlshamn—Sölvesborg—Ronneby.

Det sålunda väckta förslaget begärdes på bordet och bordlades.

§ 12.

På hemställan af herr talmannen beslöt kammaren:

att vid nästa plenum, som utsattes till torsdagen den 18 i denna månad kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m., företaga val af sekreterare; samt

att nästa fredag den 19 dennes utse tre ledamöter att deltaga i talmansöfverläggningarna; två ledamöter att hafva inseeende öfver riksdagens kansli; åtta ledamöter att jemte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening, äfvensom tre ledamöter att handhafva vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 13.

Kammaren beslöt vidare, efter hemställan af herr talmannen, som förmålde sig hafva om tiden för valen samrådt med Första Kammarens talman, att nästa tisdag, den 23 dennes, företaga val af ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten, samt att suppleanternas antal skulle liksom vid föregående riksdagar, vara lika med de ordinarie ledamöternas.

§ 14.

Tillkännagaf herr talmannen, att Kongl. Maj:ts proposition om statsverkets tillstånd och behof komme att före remiss till vederbörligt utskott föredragas vid plenum nästa onsdag den 24 innevarande januari.

§ 15.

Till talareplats för ledamöter, som kunde önska deraf begagna sig, anvisades på herr talmannens förslag den nedersta platsen i främsta stolraden till venster om talmansbordet.

Kammaren åtskildes kl. 1.30 e. m.

Carl Gethe.

Axel Vilh. Ljungman.